

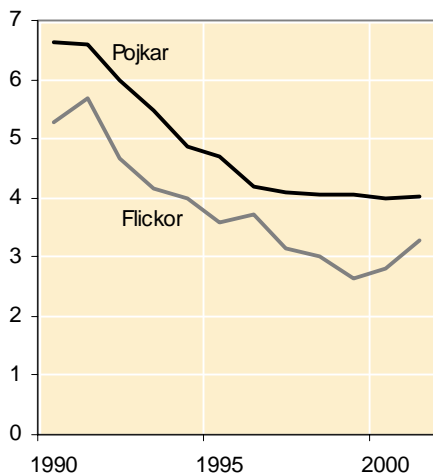
Dödligheten

Sverige är ett av de länder som har den högsta medellivslängden i världen. Dessutom är spädbarnsdödligheten extremt låg. Sedan 1980 har spädbarnsdödligheten för pojkar halverats

medan den för flickor minskat med 40 procent. Under de senaste åren tycks den tidigare snabba nedgången stagnerat. År 2001 var spädbarnsdödligheten för pojkar 4,0 och för flickor endast 3,2 per 1000 levande födda.

Spädbarnsdödligheten 1990–2001 efter kön (per 1000 levande födda)

Antal per 1000 levande födda



Nedgången i dödligheten har varit stark även i övriga åldrar. Medellivslängden för män har ökat med fem år sedan år 1980. Ökningen var stark även under de senaste två åren och för år 2001 blev den återstående medellivslängden för män 77,55 år. Medellivslängden för kvinnor har ökat med drygt tre år sedan år 1980. Ökningen har således varit litet långsammare än för män. Under de senaste fem åren har nedgången i dödlighet för kvinnor bromsat upp och medellivslängden förändrats långsamt. Det är framförallt bland medelålders kvinnor dödlighetsnedgången inte längre är så snabb som den varit tidigare. Under de senaste åren har dödligheten bland kvinnor i medelåldern minskat svagt eller

legat kvar på en oförändrad nivå, medan den för män i samma åldrar minskat ganska kraftigt.

Kvinnors dödlighet har tidigare varit klart under mäns i alla åldrar, men nu ser denna skillnad ut att avta. År 1980 var skillnaden i medellivslängd drygt sex år. År 2001 hade skillnaden minskat till 4,5 år. Ser man på den återstående medellivslängden vid 65 års ålder framträder skillnaderna i dödlighetsutveckling under senare år än tydligare. Återstående medellivslängden vid 65 år ålder för män ökade mellan år 2000 och 2001 medan den minskade för kvinnor. År 2001 var återstående medellivslängden vid 65 års ålder 20,1 för kvinnor och 16,9 för män.

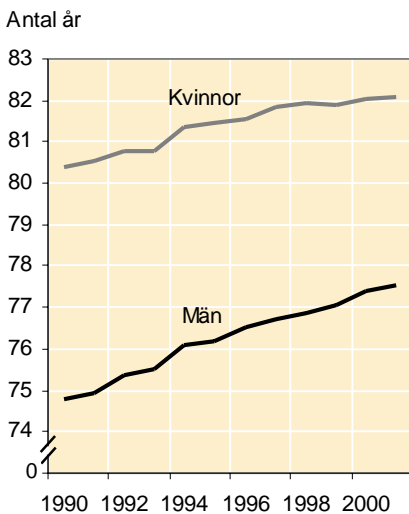
Spädbarnsdödlighet och medellivslängd 1980–2001

År	Spädbarnsdödlighet			Medellivslängd		Återstående medellivslängd vid 65 år	
	Pojkar	Flickor	Samtliga	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
1980	8,1	5,7	6,9	72,76	78,81	14,30	17,92
1990	6,6	5,3	6,0	74,81	80,41	15,30	19,04
2000	4,0	2,8	3,4	77,38	82,03	16,69	20,08
2001	4,0	3,3	3,7	77,55	82,07	16,88	20,06

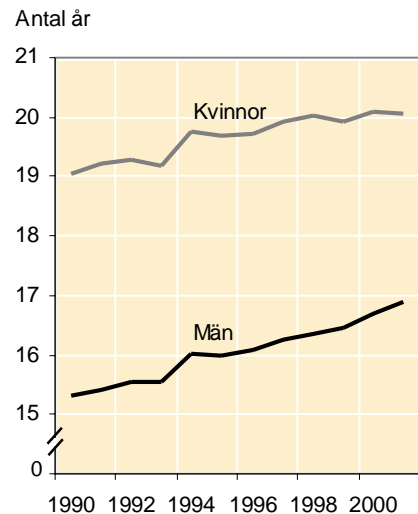
Livsstilsfaktorer kan vara en möjlig förklaring till att dödlighetsnedgången för kvinnor bromsats upp. Rökning kan vara en faktor som spelar in. Kvinnor började röka i högre grad under 1960- och 1970-talen. Mellan år 1946 och 1977 ökade andelen dagligrökare bland kvinnor från 9 till 34 procent. Numera är andelen rökare bland kvinnor något lägre, omkring 25 procent. Bland män har andelen rökare minskat sedan 1946, från 50 till 18 procent år 1998. Rökning är den vanligaste orsaken till lungcancer. Bland

kvinnor har insjuknandet i lungcancer och lungcancerdödligheten ökat stadigt under de senaste 30 åren, särskilt bland kvinnor mellan 45 och 70 år. Bland män märks en nedgång i lungcancerdödligheten sedan mitten av 1970-talet. Medelålders gifta män har idag nästan samma dödlighet som medelålders gifta kvinnor. De relativt stora skillnaderna i dödlighet man kunde notera så sent som på 1980-talet har mer eller mindre försvunnit.

Återstående medellivslängd vid födseln, 1990–2001



Återstående medellivslängd vid 65 års ålder, 1990–2001



Regionala skillnader i livslängd

Det finns regionala skillnader i livslängden. Vid en länsvis jämförelse är livslängden högst i landets södra delar, särskilt i den sydvästra delen. I mellersta och norra Sverige är livslängden lägst. Den stigande livslängden i hela landet har inte förändrat detta regionala mönster utan i stort varit oförändrad ända sedan 1960-talet. I storstäderna har män i allmänhet avsevärt lägre livslängd än genomsnittet för riket. Detta gäller till viss del även kvinnor. Dödligheten för unga och medellålders personer är däremot hög i storstäderna. Kommuner i sydvästra Sverige och vissa förortskommuner har mycket hög livslängd. De kommunerna kännetecknas bland annat av en hög andel personer med eftergymnasial utbildning samt har en stor andel som bor i småhus.

En indelning efter kommungrupp ger en delvis annan bild. Det regionala mönstret blir inte längre det dominerande. Dessutom är den beräknade livslängden för bland annat grupperna landsbygds- och glesbygdskommuner något osäker på grund av litet befolkningsunderlag. Litet stabilare är då att se på ökningen av medellivslängden mellan år 1997 och 2001. För män kan man se att livslängden ökat mer än genomsnittet för riket i storstäderna samt i landsbygds- och glesbygdskommunerna. För kvinnor finns inte lika tydligt mönster utan livslängden har ökat i ungefär samma utsträckning i alla kommungrupper. Undantaget är industrikommuner samt övriga mindre kommuner där livslängden minskat något.

Medellivslängden 1997–2001 efter kön och kommungrupp

	1997	2000	2001	Ökning 1997 till 2001
<i>Män</i>				
Storstad	75,59	76,43	76,85	1,26
Förortskommun	77,76	78,19	78,40	0,63
Större stad	76,98	77,62	77,78	0,80
Medelstor stad	76,54	77,24	77,24	0,70
Industrikommun	76,51	77,84	77,07	0,56
Landsbygdskommun	76,96	76,99	77,96	1,00
Glesbygdskommun	75,22	75,63	76,65	1,43
Övrig större kommun	76,96	77,66	77,78	0,82
Övrig mindre kommun	76,78	77,41	77,48	0,70
Riket	76,71	77,38	77,54	0,83
<i>Kvinnor</i>				
Storstad	81,35	81,95	81,77	0,42
Förortskommun	82,48	82,75	82,89	0,41
Större stad	81,93	82,02	82,23	0,31
Medelstor stad	81,86	81,95	81,89	0,03
Industrikommun	81,75	81,98	81,61	-0,14
Landsbygdskommun	81,61	81,60	82,01	0,40
Glesbygdskommun	80,94	80,95	81,35	0,42
Övrig större kommun	81,75	81,75	81,63	-0,12
Övrig mindre kommun	81,52	81,88	82,02	0,51
Riket	81,80	82,01	82,06	0,26

Vid en standardisering av dödligheten med hänsyn till skillnader i ålderstrukturen framträder flera tydliga mönster. I storstäderna har såväl män som kvinnor i åldern 20-64 år drygt 10 procent högre dödlighet än genomsnittet för riket. Bland ungdomar under 20 år är däremot dödlighetsnivån lägre än för riket i storstäder och förortskommuner. Många förorter har en allmänt lägre dödlighet än genomsnittet för riket. Industri-

kommunerna har en högre dödlighet än riksgenomsnittet i åldrarna under 65 år. Speciellt hög är överdödligheten bland barn under 20 år. I åldern 65 år och äldre är det speciellt glesbygdskommunerna som har en betydligt högre dödlighet än i riket. Bland kvinnor i åldern 65 år och äldre är dödligheten allmänt högre än riksgenomsnittet i alla kommungrupper utom storstäder, förorter och större städer.

Standardiserad dödlighet (SMR) efter kön och kommungrupp, 2001

	0-19 år	20-64 år	65- år
<i>Män</i>			
Storstad	96	113	102
Förort	80	90	93
Större stad	101	95	100
Medelstor stad	104	104	102
Industrikommun	126	107	99
Landsbygdskommun	-	90	99
Glesbygdskommun	-	106	114
Övrig större kommun	-	98	98
Övrig mindre kommun	-	99	100
Riket	100	100	100
<i>Kvinnor</i>			
Storstad	96	111	97
Förort	72	93	92
Större stad	98	99	99
Medelstor stad	123	98	102
Industrikommun	128	104	103
Landsbygdskommun	-	99	103
Glesbygdskommun	-	93	113
Övrig större kommun	-	100	105
Övrig mindre kommun	-	96	102
Riket	100	100	100

Dödlighetstal ej redovisat om färre än 30 avlidna